

DOMOV

3 G. Ljubljana knjižnica
Poljanska c. 3 dr. gimn.
Ljubljana.

Oglaš:

Za 1 mm x 60 inseratnega stolpca mali 80 vinarjev,
uračni 1'20 K, poslano, posmrtnice in reklame 2 K.
Večkratne objave popust.

Izhaja vsak petek.

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Sočna ulica 6.
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva c. 16, Tel. 72.

Naročnina:

Mesečno 3 K, četrletno 9 K, polletno 18 K,
celoletno 36 K.

V spomin narodnemu mučeniku

Dne 3. t. m. se je pomikal žalen sprevod po ljubljanskih ulicah. Spreddaj sokolstvo na konjih in v četah, za njim pevska društva, na to voz z duhovščino, potem pogrebni voz z dvema paroma konj in na vozu krsta z zemeljskimi ostanki slovenskega kmeta, ki je bil ustreljen na »Suhem bajerju« (na voj. strelišču) kot žrtev avstr. vojaškega sodišča. Za vozom so stopale njegove hčerke, sorodniki, sosede in znanci, za njimi zastopniki vlade, uradov, armade itd. Potem pa dolga vrsta pogrebcev iz vseh ljubljanskih vrst: vsak naroden človek je skušal skazati čast temu slovenskemu kmetu, ki je nekoč leta 1915. hodil po istih ljubljanskih ulicah, obdan od čete vojakov na morišče. Na drž. kolo-dvoru v Šiški so položili krsto v vagon — in še tisto noč se je vračal po 6 letih naš mučenik nazaj pod svoje lepe gorenjske gore na Dovje, kjer so ga pokopali poleg njegove žene, ki je od žalosti umrla. Bil je lep, svečan pogreb, pevci so zapeli žalostinke, sorodniki in znanci — med njimi naš narodni župnik Aljaž — so mu dali vence na krsto. Ljubljana je storila svojo dolžnost; a nas so medtem obhajali žalostni spomini in tužne misli.

Ko se je leta 1915. vozil naš kmet Brence z Dovjega v spremstvu orožnika v Ljubljano, se je pač oziral po svojih znanih gorah in je premišljal, kdaj jih bo zopet videl. Kdor se je kdaj vozil tako, ta ve, kakšne misli obdajajo človeka na taki poti. On pač ni mislil, da jih ne bo videl nikoli več. Kaj je zagrešil? Prišli so rekvirirani konje — on pa je povedal, kar je mislil. Rekel je: »Le vzemite! Ampak Francelj bi se jaz nerad pisal.« S tem je seveda mislil: Francelj (Franc Jožef) bo tepen in njegova država bo razdeljena. Tisoči v našem narodu so mislili tako! Stvar bi se bila lahko zamolčala in ni bilo treba naznanjati naprej. Toda orožnik se je bal ljudi in ga je naznanil. Vojaško sodišče je uvedlo preiskavo in Brence je prišel v ljubljanske zapore. Prišel je krvnikom v roke. Pravijo sicer, da so mu prigovarjali, naj reče, da je bil pijan, on pa ni hotel: povedal je, da ni bil pijan in da je res mislil, kakor je govoril. Njegov zagovornik je bil znani dr. Pegan. Kako je ta izpolnil svojo zagovorniško dolžnost, je znano: rekel je menda, da obtoženec itak ne zasluži drugega kakor smrt. In kmet Brence je bil obsojen na smrt. Peljali so ga po ljubljanskih ulicah na »Suhi bajer«. Vrsta vojakov spredaj, vrsta vojakov zadaj, ena vrsta na vsako stran (bajonetauf) in ob strani štirje vojaki z nabitimi puškami. Ljubljanci so stali in gledali. Naš mož

je stopal krepko in ponosno in le zdaj pa zdaj je snel svoj širokokrajni klobuk in si je obrisal pot s čela. Ko pa je zagledal kraj, kjer je imel biti njegov grob, se je spomnil na svoje gore in je prosil, naj ga ne puste ležati tukaj in da naj ga prepeljejo na domače pokopališče. Kdor ima malo srca, si more misliti, kaj se je godilo v duši tega slovenskega človeka, ko je šel to svojo zadnjo pot. Puške so počile — in končano je bilo... Vojna je trajala naprej — grobovi na Suhem bajerju so se množili — a zgodilo se je, kot je rekel naš kmet — Avstrija je razpadla in v svobodni državi se vračalo truplo pokojnika slavnostno nazaj na svoj dom. Mi, ki smo šli za pogrebom, smo se zdeli kot njegovi bratje — saj je on padel eden za tisoče, povedal je, kar so tisoči mislili, bil je žrtev svojega prepričanja.

Za pogrebom pa smo zapazili tudi ljudi, ki so ob času, ko so pokale puške v srca naših ljudi, proslavljali po Ljubljani avstrijske zmage in denuncirali one, ki so se zavedali, da gre za naše odrešenje. Ti niso spadali k temu pogrebu, ker so ga onečastili.

Za pogrebom pa so šli tudi ljudje, ki so izrekli proti naši lastni narodni državi, Jugoslaviji, kot Slovenci, že mnogo bolj žaljive in izdajalske besede, nego jih je rekel kmet Brence — in se jim ni za to nič zgodilo: tudi ti niso spadali k temu pogrebu, kajti naša svoboda je bila kupljena z žrtvami in kdor je žrtve zasmehoval takrat, in kdor zabavlja v svoji objestnosti čez to, kar so žrtve ustvarile, ta naj ne hodi slaviti žrtev — ker to je hinavščina in licemerstvo.

To so bile misli, ki so nas obdajale na tem pogrebu. Na »Suhem bajerju« je še 21 grobov. In koliko jih je drugod! In danes hočejo gospodovati tisti, ki so slavili rablje teh žrtev. Spomin na te grobove bi nas moral trajno vspodbujati na delo proti vsem, ki so slavili avstrijske krvnike in jim pomagali nas moriti, in proti onim, ki danes razdirajo — saj to so tisti ljudje! — kar smo s takimi žrtvami pridobili.

Trpljenje neodrešenih koroških bratov

O trpljenju in preganjanju naših koroških bratov imamo sledeče vesti:

Na letnem sejmu 4. septembra v Pliberku so bili brez povoda napadeni in pretepeni Franc Likeb iz Doba, Matevž Hartman iz Libuč in njegov sosed Hrast iz Libuč. Nemčurska druhal je drla za njimi po trgu pred gostilno Narodni

dom, kjer so našli zavetje, kajti vrata vendar niso mogli vreči iz tečajev. To je dalo povod, da je dal gerent Kraut gostilno takoj zapreti. Šele drugi dan je bila na intervencijo poslanca g. Kraigerja zopet odprta, ko je sejm takorekoč že minil in je imel gostilničar zaradi tega velikansko škodo.

Dne 21. avgusta sta v gostilni pri Mohoriču v Rikarji vasi zgrabila dijaka Ignacija Oraša iz Šent Vida v Podjuni nemčurja Josip Pekez s Horc in Andrej Kumer z Vesel ter ga začela tolči po glavi, suvati v rebra in brcati z nogami. Vsled poškodb je moral Oraš k zdravniku. Imenovani je bil že drugič brez povoda napaden.

Dne 16. avgusta se je vračal iz Celovca proti domu posestnik Rudolf Perko, vstopil je pri Walharju v Ribnici in zahteval škatljo vžigalic. V tem hipu šine k njemu neki nemčurski divjak in zavpije nad njim: »Ti, Čuš, kaj imaš tukaj opraviti? Ti si največji izdajalec« in ga sune z vso silo na stopnice med tam nabajajoče se sode, nato plane nanj, ga davi, hoče mu dati par zausnic. Vsled kričanja prilete nekateri sosede in ga rešijo napadalca. Vsled sunka med sode je zadobil hude zunanje in znotranje telesne poškodbe, tako da ni mogel sam domu. Spremljal ga je neki Mesirjev hlapec, prenočil tam in se vrnil zjutraj domu. Mož je ležal tri tedne, tri dni je imel strašne bolečine in ni mislil, da bo okrevale; zahvaliti se ima edinole svoji trdni naravi, da ni postal žrtev zločina.

Navedli smo tu samo nekaj slučajev. Ko bi hoteli napisati vse, kaj morajo prenašati naši Korošci, ne bi mogli vsega spraviti v ta list. Zločinsko napadanje nemčurjev na naše ljudi se ponavlja dnevno, dasi so naši ljudje popolnoma mirni in nikdar ne izzivajo. Mirno čakajo in na tihem upajo, da bo tudi nje končno rešila krutega jarma majka Jugoslavija.

Dne 10. t. m. obhajamo obletnico nesrečnega sleparskega koroškega plebiscita. Naša društva naj prirede na ta dan primerne prireditve. Pokažimo, da nismo, in povejmo, da ne bomo nikdar pozabili koroških bratov in da jih pridemo rešiti, ko pride pravi čas za to. Ako bodo oni videli pri nas, da jih ne pozabljamo, bodo lažje prenašali trpljenje.

Dopisi

Šenčur pri Kranju. Precejšnjo dobo smo potrpeali in mirno prenašali vse opravljive napade naših klerikalcev pod vodstvom nekdanjega fanatičnega avstrijskega vojnega kurata, sina poštenih kmečkih staršev, ki ga gotovo niso poslali iz sevskih hribov v ljubljanski lemenat zato, da blati pred svetom poštene ljudi, ki se trudijo, da pomorejo v nesreči nesebično svojemu bližnjemu brez ozira na to, kakšnega

političnega mišljenja je. Ni naš namen, da bi priporočali moža po trdi vojnokuratorski službi v Beljaku, kamor ga radi spominov še vedno srce vleče, g. knezoškofu, da mu preskrbi odpočitka. Priporočili bi ga z namenom, da se mu da v njegovi naporni službi vsaj toliko priložnosti in prostega časa, da bi mogel imeti napredno občino in gasilsko društvo ter katoliško izobraževalno društva vsaj toliko v evidenci, da bi poročal o njih resnico. Če bo enkrat vsa ta društva imel v redu, naj se mu da še toliko časa, da bo lahko študiral pridige o Kristu in njegovem krščanstvu, da mu ne bo treba porabljeni dragocenega časa na prižnici za pridige o »ajzelponarskih šinah«. Radi verujemo, da je ljudem, ki so poslušali gromenje topov v nevarnem Beljaku, lepša snov za pridige »ajzelponarska šina« kakor Kristov nauk: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe! G. knezoškofu priporočamo, da ga pošlje v Rim, morda izposluje tam pri rimski kuriji, da postane nauk o »ajzelponarski šini« dogma. Potrebno bi bilo, kajti odkar visi kancelarparagrafski nagobčnik pri vходу v žagrad, so pridige nekaterih, recimo bivših vojnih kuratov, »za počt«. Po nesramni pisavi, večini šenčurčanom pristudenega časopisa, kakor je »Domoljub«, posnemamo, da se našemu zavednemu obrtniku Martinu Bulovcu očitajo dejanja in izjave, katerih on nikdar zakrivil ni. Lažejo, da bi bil on kdaj pri občinski seji izrekel: »h...., klerikalcem ne bomo več gasili, kadar bo gorelo. Grem precej domu in vzamem iz brigalne duše«. Naš gospod kaplan Potočnik je skrben človek. Kmalu po svojem prihodu v Šenčur je opazil, da so šenčurčani po večini zavedni možje in fantje. Podrepniki, ki lezejo vsakemu pod frak, pa naj bo še tako umazan, da le malo po žegnu diši, so se takoj strnili okrog njega. Prešel je glave svojih dragih. Toda mala peščica, kaj hoče z njimi, posebno, ker je tudi spoznal, da imajo njegovi oboževalci sicer vse človeške vrline, manjka jim le darov svetega Duha. Kaj storiti? Hitro je bil narejen zavojevalni načrt. Ovice gospodove v vzorno in požrtvovalno gasilno društvo, naprednjaki pa v katoliško izobraževalno društvo! Ko se to zgodi, bo privlekel Rudl iz žepa orgljice in cel šenčur bo plesal po njegovih vižah. Gasilnemu društvu se je priglasilo precej njegovih možicov in načelstvo jih je radevolje vpisalo. Naprednjaki so se pa vpisali v katoliško izobraževalno društvo, seveda z namenom, da lepega dne zasedejo odborniška mesta. To se je v precejšnji meri tudi zgodilo, tako, da je pretela resna nevarnost, da bo padla tudi ta zadnja postojanka. Ker pa naprednjaki niso marali, da bi se bil Rudl ustrelil, so popustili in se zadovoljujejo, da joka sedaj radi ponesrečenega osvojevalnega načrta in radi zgubljenih prijateljev. Zavrtnjena ljubezen rodi sovraštvo, in tako najbrže tudi Rudl danes sovraži vse to, kar je mislil v sveti ljubezni zapreti v svoje široko srce. Gospod Potočnik, sprejmite naš poklon in našo zahvalo, ker ste z vašim nespretnim manevrom pripeljali nekaj omahljivcev v naš tabor, kjer se izvrstno počutijo. Nauk: Kar smo v tridesetletnem napornem delu v korist napredka in osamosvojitvi priborili in sezidali, ne bo podrli nobena jerihovska trobenta kakega šenčurskega kaplana.

Radovljica. V nedeljo se je vršil v Radovljici velik sokolski praznik. Vršila se je slovesna otvoritev Sokolskega doma. Pri tej priliki je Sokol odkril spominsko ploščo svojemu vzorniku-mučniku Boštjanu Olipu. Ob desetih dopoldne so se zbrali Sokoli, kmetje in mnogobrojno prebivalstvo pred Olipovo hišo. V sprejvodu, na čegar čelu je bila konjenica in sokolski praporji Jesenice, Škofja Loka, Kranj, Žiri in Radovljica, so prikorakali Sokoli, spremljani od kmetijskih konjenikov, na slavnostni postor. Pred Srednikovo hišo je bil slavalok z napisom: »Umrli si, duh Tvoj pa še živi!« Brat Špicar je imel krepak otvoritveni govor. Z vzklikom »V boj za skupno našo nerazdružljivo državo!« je govornik razkril spominsko ploščo na domu. Po govoru je godba Dravske divizije intonirala državno himno, nakar se je organiziral lep spreved do Sokolskega doma. Vsa Radovljica je bila v zastavi. Spominska plošča ima napis: »Spomin bratu-mučniku. V tej-le hiši je bil rojen Boštjan Olip 20. januarja 1892., ustreljen po avstrijskih krvnikih 20. maja 1918. v Murauu radi upora. Vzdalo 4. septembra 1921. Sokolsko društvo v Radovljici.« — Na telovadišču pred Sokolskim domom so se postavile Sokolske čete, kmetje na konjih in mnogobrojno občinstvo. Brat dr. Mirko Triller je kot starosta gorenjske sokolske župe otvoril dom s slovesnim govorom. V imenu Saveza je pozdravil otvoritev doma starosta brat dr. Ravnihar. Šolski vodja na Jesenicah brat Šega je izročil naraščaju krasen prapor, ki ga je prevzel sokolič Miran Špicar. Po končanem razvitju je še govoril kmet Azman iz Hraša. Njegov govor je napravil najlepši vtis, zlasti njegove besede o bratih Srbih so našle iskren odmev. Napovedal je boj vsem onim, ki zapeljujejo naš narod v potrdžavnem smislu. Popoldne je bila javna telovadba, ki je krasno uspela. Pri prireditvi je vse hvale vredno sodelovala godba Dravske divizije.

Dobrepolje. Pišejo nam: Lažnjiva obrekovanja, sumničenja, hujskanja in otročje zafrakcije v »Lažljubcu« imajo zelo hudo privlačno silo za pobožnost, črno-žolto stranko! Le oglejmo si št. 37! Čestitamo, le tako naprej! Hudo jih peče, da so jim vajeti odvzete v dosedaj najtrdnjše klerikalni trdnjavi cele Slovenije. Tukajšnje ljudstvo se ne pusti več vpregati. Ta kšeft ne bo šel več. Zdaj si hočejo pa s silo pridobiti privrženec, češ če nisi naš, te bomo pa terorizirali in blatili v naših »pobožnih« časopisih. Tukaj smo pa sedaj že drugega mnenja postali: Če daš ti meni eno brco, ti dam jaz dve nazaj! Pa kako otročje hočejo ti komedijanti tudi ljudi smešiti, čeprav vedo, da jim lahko vrnemo milo za drago. Širši javnosti povemo, da si od gg., kakor so Martinčiči, Švajgerji, Zužki, Jaklič in Keržiči ne pustimo ničesar zapovedovati več, ker smo v prosti državi Jugoslaviji, ne pa v kakšni črni republiki. Na zopetno prošnjo v pobožnem listu radevolje odgovorimo.

Nova štita pri Gornjem gradu. Redkokedaj se oglašimo s kakim dopisom iz tukajšnjega pozabljenega kraja. Sedaj pa smo prisiljeni, da okrcamo naše pošne razmere, ki so takšne, kot nekda v stari Avstriji. Naša pošna upraviteljica, huda klerikalka, nahruli vsakega, ki pride po poštnih opravkih. Sploh se tudi zelo množe pritožbe, da pošta ne prihaja pravočasno in da se zadržuje itd. Prosimo merodajne činitelje, da napravijo čim prej red na pošti in da tudi poštni urad premeste na staro mesto, ker gostilna ni za to primerana. — Občan.

Dol pri Hrastniku. Pišejo nam: V nedeljo, dne 18. septembra t. l. se je vršila na Dolu pri Hrastniku »velikanska« orlovska slavnost. Že cel teden pred slavnostjo so naš gospod Jaka, naš dušni pastir, ki prodajajo tudi šmir, pripovedovali svojim vernim ovčicam, koliko bratskih društev se bo udeležilo slavnosti. Po sejmišču so delali klopi, postavljali paviljone itd., a samo ponoči, ker se te vrste ptiči bojijo luči. Nad vse veličasten je bil slavnosten sprejem na kolodvoru v Hrastniku. Goste je pričakovalo 20 čukov iz Dola in Trbovelj z godbo. Vlak iz Zidanega mosta prisopiha. Bum, bum, bum-bum-bum... Bog živi! itd. Iz vlaka srfoče — reci, piši in beri — en čuk. Čez pet minut priropeče vlak iz Trbovelj. Iz njega se privali zopet samo en čuk v podobi dušnega pastirja. Slavnostni pozdrav je — ne vem iz katerih vzrokov — izostal, pač pa so dolski orli pozdravili došlega brata: »Poroka mad...! saj smo vendar katoliši, pa jih nisi pripeljal več«. Brat iz Rimskih Toplic pa mu odgovori prav po čukovski: »K. T. G.!« — Črez veselilni prostor pa razgrnimo pri molččnosti — vsaj za danes. Na razpolago smo pa vedno z veseljem objaviti o veselici podrobne podatke. Če bi pa preč. gospod Jaka kaj godrnjal zoper ta dopis, pa ga gosp. urednik vprašajte, kako je hodil nekoč od Sv. Jurija, in pa kako je pil na Marnem čaj. »Je blu fejš!« Kaj ne prečastiti? Bog živi!

Politični pregled

Danes se lahko trdi s popolno gotovostjo, da je

Protič svojo ulogo doigral,

da se je njegov poizkus, razbiti slovo med radikalci in demokrati in sestaviti vladu iz radikalcev in iz opozicionalnih strank ponesrečil. Radikalci so ravnotako kot demokrati za močno in enotno državo in so odklonili Protičevo vabo, da bi se združili s takimi strankami, kakršni so n. pr. naši klerikalci in hrvatski starčevičevci. Veliko upanje naših klerikalcev in narodnih socialistov je splavalo po vodi, ker jih nihče ne mara, z njimi nihče noče iti, ker jih vsi dobro poznajo in končno jih bo spoznalo tudi naše ljudstvo, ki deloma še gre za njimi, ker je zapeljano in še ne uvideva, da od takih strank nič dobrega ne more pričakovati.

V kratkem se sestane zopet narodna skupščina,

medtem ko njen zakonodajni odsek skoraj ves čas skupščinskih počitnic pridno dela in pripravlja gradivo za skupščino. Dela bo dosti, ker je treba odobriti državni proračun in izenačiti zakone, ki so v različnih delih države zelo različni. Čez noč se ne napravi nič, še manj se morejo odpraviti težke posledice večletnega vojnega uničevanja. Potrpeti moramo, kakor morajo potrpeti tudi vsi drugi narodi, ki so se udeležili svetovne vojne. Razlika je samo ta, da so razmere pri naših sosedih še veliko slabše kot pri nas in da ima naša država vse predpogoje za to, da se prva med vsemi drugimi novimi državami postavi na noge. Naša narodna skupščina se zaveda svojih velikih in težkih nalog in prepričani smo, da jim bo tudi kos.

Medtem, ko se mi na znotraj urejujemo, nimamo še vedno miru na naših mejah. Sedaj smo močno prizadeti

zaradi albanske meje,

ki se ima v kratkem končno-veljavno določiti in se nas hoče

tudi pri tej priliki zopet opehariti: Albanci napadajo vsak dan na našo mejo, tako, da se je moral pečati s temi napadi tudi ministrski svet, ki je sklenil, da nastopi naša vojska proti albanskim roparjem z vso odločnostjo. V to svrhu bo najbrže poklicanih pod orožje tudi par najmlajših letnikov rezerve, posebno, ker je treba paziti tudi na madžarsko mejo.

Madžarji se namreč nikakor nečejo spametovati in sprijazniti z novimi razmerami, temveč zahtevajo

obnovitev Madžarske

v njenih starih mejah. Te dni so sicer na videz izročili deželico Burgenland medzavezniški komisiji, ki jo naj izroči Avstriji, pa kaj vse to pomaga, ko se pa nahaja tam kakih 30.000 oboroženih ljudi, ki so se tja naklatili iz vse Madžarske, in ne pustijo Avstrijcev v bližino. Kdo bo te vojaško organizirane in oborožene tolpe izgnal iz dežele? Avstrija tega ne more storiti, ker nima armade, njena takozvana državna bramba pa ni veliko vredna. Mi moramo biti na vsak način zelo pozorni, da Madžarji še nas ne napadejo. Seveda bodo Madžarji v tem slučaju strahovito tepeni, ampak pripravljeni moramo biti na nenaden napad, ker Madžarji so še vedno stari divjaki.

Naši zapadni sosedje Italijani imajo težke domače skrbi, ker se ponavljajo veliki štrajki eden za drugim. Sedaj je splošna stavka na Primorskem in vendar

fašisti ne mirujejo

navzlic vsemu neredu, ki vlada v Italiji, temveč ta nered še povečujejo. V Gorici so napadli in popolnoma uničili podružnico »Ljubljanske kreditne banke« in napravili s tem ogromno škodo. Edino sredstvo proti laškim divjakom bi bilo, ako pri nas nihče ne bi kupoval raznih italijanskih izdelkov, ki takointako niso veliko vredni in jih lahko dobimo tudi od drugod. S tem, da se kupuje pri nas laško blago, podpiramo z našim denarjem laške razbojnike, ki pobijajo naše rojake in jih nečloveško preganjajo. Upamo, da se naši ljudje že enkrat spametujejo in prenehajo kupovati slabo laško blago, ker s tem bomo Lahe najprej in najlažje ukrotili in dozvali k pameti in razsodnosti. Z našo dosedanjo nezavednostjo smo samo škodovali našim zaslužnim bratom in skrajni čas je, da odgovorimo Lahom s starim rekom: Klin s klinom!

Boji v Mali Aziji med Grki in Turki gredo menda proti koncu, ker

Grčija prosi za mir,

tako je oslabiljena po vojni, ki jo je tako lahkomišlno začela. Sedaj se obrača vsa jeza grškega ljudstva zaradi nesreče v Mali Aziji na kralja Konstantina, ki je bil za časa svetovne vojne izgnan iz Grčije, pred par meseci pa je bil poklican od ljudstva nazaj na prestol. Seveda, radi kralja Konstantina so zapustili Grčijo njeni močni zavezniki, ampak da se bo to zgodilo, to so Grki dobro vedeli tudi takrat, ko so Konstantina pozvali na prestol. Grki so pač precenjevali svojo moč, misleč, da bodo sami kos Turkom in sedaj so ljuto razočarani, ker bodo zelo veliko izgubili, kar bi morda obdržali, da niso izzvali svojih nekdanih zaveznikov z zopetnim poklicem kralja Konstantina, ki je prijatelj Nemčije, na prestol. Danes ni dobro biti prijatelj Nemcev.

Gospodarstvo

LEP USPEH PRVE OBRTNE RAZSTAVE V MARIBORU.

Likvidacijska dela I. obrtne razstave v Mariboru so zaključena. Iz rezultatov, ki so nam na razpolago, posnemamo, da je posejilo razstavo od 8. do 25. septembra 9757 oseb, vstevši vabljene goste pri otvoritvi. Razstavljene izdelke se je prodalo za preko 650.000 K. Pojasnila in podatke o razstavljениh predmetih je dobilo 931 strank. Prireditelji so dosegli nedvomno velik moralčen uspeh, ki jih vzpodbuja k nadaljnjemu delu.

Na razstavo, ki se bo vršila prihodnje leto, bodo povabljeni vsi obrtniki iz bivše Spodnje Štajerske in se bodo sprejela tudi pomočniška in vajska dela. Razstava pa je uspela tudi v gmočnem oziru, kajti razstavljaleci so ne glede na to, da so mnogo blaga prodali, dobili tudi znatna naročila, tako da so nekateri kar za več mesecev že založeni z delom. Največji uspeh pa obstoja nedvomno v tem, da se je občinstvo seznanilo z domačimi obrtniki in njihovimi izdelki.

Marsikdo, ki je poprej nabavljal blago iz drugih krajev, se je prepričal, da dobi doma enako, ali pa še boljše in cenejše blago, kakor drugje.

— Podpisujte 7% državno posojilo! Podpisovanje je podaljšano do 15. t. m. Boljše svojega denarja ne morete založiti. Noben drug denarni zavod ne plača tako visokih obresti. S tem, da podpisujete državno investicijsko posojilo, imate direktne koristi, ker dobite visoke obresti, na drugi strani po svoji moči pripomorete do zboljšanja prometa, kar je nam vsem v korist. Celo posojilo se uporabi samo za zboljšanje železnic, zgradbo novih prog, popravila pristanišč itd. Podpisujte!

— Jugoslovenski zadružni kongres v Ljubljani se je vršil 30. sept. ob častni udeležbi. Udeležili so se ga zadružniki iz cele države ter zastopniki češkoslovaškega zadružništva. Sprejete so bile resolucije: 1. za nujnost enotnega zadružnega zakona; 2. za intenzivno pospeševanje štedenja; 3. za pospeševanje zadružn. mlekarstva; 4. o potrebi, da država podpira poljedelski kredit; 5. za elektifikacijo dežele zadružn. potom s podporo s strani države; 6. za uvedbo obrtnega pouka o zadružništvu v vseh višjih in srednjih kmetijskih ter meščanskih, trgovskih, obrtnih šolah in učiteljskih; 7. o oprostitvi plačanja davkov, kolkovine in poštarine za poljedelske zadruge; 8. o prometu in tarifah; 9. o zgradbi železniških prog v Primorju (Knin-Gospič, Bakar-Senj).

— Vrednost našega denarja. Dne 5. oktobra se je dobilo: 100 avstrijskih kron za 11 do 12 in pol naših kron, 100 italijanskih lir za 930 do 935 naših kron, 100 nemških mark za 192 do 195 naših kron, 1 dolar za 231 do 233 naših kron, 100 češkoslovaških kron za okoli 250 naših kron, 100 rumunskih lejev za 195 do 200 naših kron.

— Množina bankovcev v prometu. Po izkazu Narone banke SHS smo imeli 22. septembra v prometu 4 milijarde 347 milijonov 481 tisoč 730 dinarjev papirnatega denarja.

— Vrednost avstrijskega denarja stalno pada in to največ radi tega, ker tiskajo neprestano nov denar, ki ni krit. V Avstriji pride vsak teden vsaj za milijardo avstrijskih kron na novo v promet. Ta teden pa se bo množina bankovcev pomnožila celo za 3 milijarde.

— Žitne cene na Hrvaškem so bile 4. oktobra za 100 kg sledeče: pšenica 1030 do 1060 K, rž 850 do 880 kron, oves 740 do 780 K, ječmen 890 do 950 K, nova kornuza okoli 800 K, moka št. 0 15.90 do 16.20 K za kilogram, otrobi 580 do 600 K za 100 kg. Cene se razumejo za blago postavljeno na postajo.

= Cene živini. Iz Ljutomera poročajo, da se je na zadnjem tamkajšnjem sejmu prodajala živina po 6 do 7 kron za 1 kg žive teže. Res čudno je, zakaj je potem meso pri mesarju tako drago. Seveda ne smemo tu vse krivde na visokih cenah mesa naveliti na mesarje, temveč v največji meri na prekupčevalce, ki povzročajo, da gre živina skozi več rok, predno pride do mesarja. Ko bi prihajala živina vedno le iz kmetijskih v mesarjeve roke, bi kmet dobil zanjo več, obenem pa tudi mesarji mogli cenejše prodajati meso.

= Cene hmelju na Češkem. Iz Zatec poročajo z dne 30. septembra: Zivahno nakupovanje na deželi je povzročilo, da so cene zopet nekoliko narastle. Cene za prvovrstni hmelj 6300 do 6500 Kč za 50 kg. Slabega hmelja izpod 5000 Kč ni več dobiti.

= Prezgodnja trgategv škoduje kakovosti vina. Na državni vinarski in sadjarski šoli v Mariboru se preiskuje vsebina groznega soka pred glavno trgatvijo od raznih vrst in leg vinograde «Kalvarija», in sicer redno vsak tretji dan. Doslej so znani rezultati od 24., 27. in 30. minulega meseca. Pokazalo se je, da se je sladkor vsakokrat znatno pomnožil, kakor je bilo pričakovati vsled ugodnega vremena. Prirastek na sladkorju znaša od 1 do preko 5 %, kislina se je pa tudi malo zmanjšala tekom enega tedna. Na množini soka se ni nič zgubilo, prej pridobilo, a njega vrednost je porasla povprečno najmanj za 5 kron pri vsakem litru mošta, odnosno vina.

= Zabranjen izvoz okužene živine v Italijo. Po odredbi ministra poljedelstva in vod je najstrožje zabranjen v Italijo izvoz živine iz občin, okuženih po slinovki in parkljevki. Ravno tako je zabranjen izvoz iz občin, ki so v sosedstvu okuženih občin. Izvoz je dovoljen šele 40 dni potem, ko je v občini proglašeno, da je kužna bolezen prenehala.

= Zimske kmetijske šole. Ministrstvo za poljedelstvo in vode je sklenilo, da se s 1. novembrom otvorijo v celi kraljevini zimske poljedelske šole.

= Poljedelski stroji v Nemčiji so se znatno podražili in to vsled tega, ker je nemški denar v zadnjem času zelo izgubil na vrednosti.

= Mestna mlekarja se je ustanovila v Ljubljani. Mlekarja začne v kratkem poslovati in bo preskrbovala celo mesto z mlekom.

= Kostanjev les se iz naše države ne sme izvažati.

= Slovensko trgovinsko podjetje v Franciji. V Strasbourg v Alzaciji je osnoval g. Janko Lavrič, sin trgovca iz Vranskega, izvoz. in uvoz. trg. ter agencijo za promet med Jugoslavijo in Francijo. Baval se bo predvsem z uvozom jugoslovanskih deželnihih pridelkov in izdelkov domače hišne industrije.

= Izvoz moke iz Bolgarske za-
brani. Vsled pomanjkanja moke je bolgarska vlada zabranila izvoz moke.

= Nemške lokomotive za našo državo. V kratkem dospe prva partija nemških lokomotiv na račun vojne odškodnine. Razum lokomotiv nam mora Nemčija dobaviti tudi 2000 to-
vornih vagonov.

Beleške

+ Kdo je prijatelj malega obrtnika? Demokratični poslanec dr. Žerjav je na seji zakonodajnega odbora predlagal, naj bi se z ozirom na potrebo dela v sedanjem času dovolilo podjetjem, ki niso industrijskega značaja in če se pismeno doseže sporazum med delodajalcem in delavcem, podaljšanje delavnega časa brez posebne predhodne dovoljenja dr-

žavne oblasti. Proti predlogu so glasovali klerikalci in socialni demokratje, vsled česar je bil predlog odbit. Tako so klerikalci in socialni demokratje pokazali, da so sovražniki malih obrtnikov. Obrtniki, zapomnite si to!

+ Proti narodno-socialnim obrekovalcem učiteljstva. Ljubljansko učiteljstvo je te dni na svojem zborovanju skoro soglasno obsodilo gonjo, ki jo uprizarja narodno-socialno glasilo «Jugoslavija» v zvezi s klerikalnimi listi «Slovenec» in «Novim Casom» proti učiteljstvu. Na zborovanju se je sklenila sledeča protestna izjava: 1.) Ljubljansko učiteljsko društvo zbrano na svojem zborovanju dne 4. oktobra 1921., protestira najodločnejše proti ostudnim izbruhom in neosnovanim napadom «Jugoslavije», «Slovenca» in «Novega Casa» na učiteljstvo. 2.) Zahtevamo za kruto žaljenje vsega v Udruženju jugoslovanskih učiteljev udruženega učiteljstva popolno zadoščenje. 3.) Ako ne dobimo zadoščenja, si ga bomo znali sami priboriti. 4.) Zahtevamo od učne uprave, da nas štiti pred tako podivjanim časopisjem. Proti izjavi sta glasovala le dva narodno-socialna učitelja Ambrožič in Repovš, ki pa ju je soglasno obsojalo vse ostalo učiteljstvo.

+ «Domoljub» je povedal, kakšne ljudi ima za naročnike. «Domoljub» se nikakor ne more ogreti za to, da bi napisal par prijaznih propagandnih besed za državno posojilo. Ne le to, temveč on direktno celo agitira proti podpisavanju državnega posojila, češ da ne zaupa sedanjim «vladnim gospodom». Tako piše «Domoljub», čeprav ve, da bo uporabo posojila izključno le za zboljšanje prometnih sredstev strogo nadzoroval poseben parlamentarni odbor. Na ta način zavaja hinavski «Domoljub» nerazsodne ljudi, da grešijo proti lastnim interesom. Nadalje se je «Domoljub» tudi obregnil ob to, ker se mu je zamerilo, da ni agitiral za posojilo. Pravi, da agitacija drugih listov ni pomagala, in da bi tudi «Domoljubova» ne, k večjemu, da bi izgubil s tem eno četrtino naročnikov. Tako je «Domoljub» povedal, da so njegovi naročniki ljudje, ki so jim koristi naroda in države zadnja figa na cesti. In kdo je naredil te ljudi takšne? To je zopet «Domoljub», ki pa je svoj čas z velikansko vnemo agitiral za vojna posojila, ki so se uporabljala za krvoprelivanja. Za vojna posojila, je imel prijazno besedo, za sedanje posojilo, ki se uporabi za koristne naprave, pa se ne ogreva. «Domoljub», ki je svoje slepo mu udane naročnike oziroma čitatelje spravil v nesrečo z agitacijami za vojna posojila, bi sedaj še veliko lažje pridobil svoje čitatelje za podpisovanje koristnega posojila — ako bi bilo «Domoljubu» na tem kaj ležeče. Riskirati bi moral, ako pošteno misli, tudi to, da izgubi z agitacijo za posojilo par svojih najzagrizenejših šušterščajancev-naročnikov. Najmanj, kar moremo pribiti je to, da «Domoljubovo» početje ni delo za državo.

+ Doklada duhovnikom za sorodnike? Zadnji «Domoljub» piše: Gospodarsko vprašanje duhovščine še vedno ni rešeno, a pred kratkim je iz Beograda došel dopis, s katerim se duhovščini odvzemlje dosedanja doklada za sorodnike. Zadeva doklad duhovščini za sorodnike nam sploh ni znana in tudi ne vemo, kako so se doklade dajale, zato samo predpostavljamo, da je «Domoljubova» vest točna. Toda ne razumemo, zakaj «Domoljubu» to ni prav. Kakšne sorodnike pa ima duhovnik, katere bi moral podpirati? Kuharico? Ta navadno ni sorodnica, ali vsaj ni po-

trebno, da je. Žene in zakonskih otrok duhovnik nima. Za one duhovnike, ki imajo nezakonske otroke, bi bila ta doklada sicer res umestna, toda radi teh pa ni treba, da dobivajo vsi duhovniki doklade za sorodnike. Da so se pa duhovnikom dajale doklade za drugo zlahto, je bilo pa že res smešno tratenje denarja, katerega potrebuje država za kaj bolj pametnega, nego za podpiranje zlahte kakšnega črnosuknježa. Kmetski in drugi davkoplačevalci niso voljni podpirati tercijskih lenih pohajčev, kakršni so ponavadi tisti bližnji duhovnikov sorodniki, ki prečepijo pol dne v cerkvi, pol dne pa preklepečejo z obrekovanjem ter z opravljanjem poštenih delavnih ljudi.

+ Neverjetna drznost. Glasilo narodnih socialcev «Jugoslavija» je istega dne, ko se je lastniku lista Pesku dokazalo pred sodiščem, da je zakrivil nemoralna dejanja, izšlo v posebni izdaji, v kateri je stalo pisano črno na belem, da se je dokazala Pesku nedolžnost. Potem se je še v par številkah, ki so kar mrgolele besnih izbruhov, trdilo isto. Končno pa je «Jugoslavija» le priznala dejanski položaj, toda začela je gonjo proti pričam na tako nesramen in podel način, ki ga ni zmožna niti mariborska «Straža», ki je imela prvenstvo med neotesanim časopisjem. Toliko gnojnice, ostudnega obrekovanja in nesramnega sumničenja poštenih ljudi že dolgo nismo videli na papirju. Tako pač more pisati le list, katerega lastnik je sodnijsko kot nemoralnež žigosan Pesek.

Novosti

* Kralj Aleksander se vrne. Kakor poročajo iz Beograda, se vrne kralj Aleksander v domovino med 15. in 20. oktobrom.

* Avtomobilska nesreča našega kralja. Naš kralj Aleksander se je preteklo soboto vozil z avtomobilom po Elizejskem parku v Parizu. Tam je njegov avtomobil zadel ob drugega. Poškodovan pa ni bil nihče, le kralj je dobil malo prasko na nogo. Z druge strani pa poročajo tako: Ko se je kralj vozil z avtomobilom, je začel nedaleč proč goreti neki drug avtomobil. Vsled klicev na pomoč, je kralj zaukazal šoferju, naj pomaga. Tisti trenutek pa je privozil mimo tretji avtomobil, ki je trčil brez večje nesreče v kraljev avtomobil.

* Sokolsko-vojaški nastopi v Mariboru. Preteklo nedeljo so se vršili v Mariboru veličastni sokolsko-vojaški nastopi. Od 26. do 30. septembra se je vršilo tekmovalno streljanje vojaštva in Sokolov. V soboto so bile ves dan razne tekme, zvečer pa je bil po mestu obhod z bakljami, katerega se je udeležilo na tisoče občinstva. V nedeljo dopoldne je bil na trgu Svoboda paradni nastop vse mariborske garnizije in Sokolstva. Nato se je vršila pod vojno realko defilacija vojakov in Sokolov pred generalom Majstrom in mestnim poveljnikom Bogičevićem. Ob 11. uri je bil v mestnem parku koncert vojaške godbe in obenem tekmovalni tek preko zaprek v treh skupinah okoli parka. Paradnemu nastopu, defilaciji in koncertu je prisostvovalo na tisoče ljudstva.

* Priprave za 1. jugoslovanski vse-sokolski zlet v Ljubljani. Sokolstvo je začelo v preteklem mesecu s pripravi za 1. jugoslovanski vsesokolski zlet 1. 1922.

* Kmetski tabor v Žalcu. Dne 2. oktobra se je vršil v Žalcu tabor Samostojne kmetijske stranke, katerega se je udeležil tudi minister g. Pucelj. Pred vhomom v trg jih je pričakovalo ljudstvo z godbo. V imenu stranke jih je pozdravil g. Pikl. Drugi sprejem se je izvršil pred občinsko hišo, kjer je goste pozdravil trški župan

g. Vabič. Odzdravil mu je minister Pucelj. Na čelu s kmečko konjenico se je vršil obhod po trgu ter se ustavil na travniku pred sušilnico. Zboru je predsedoval g. Pikl. Govorili so poslanec Urek, minister Pucelj, poslanca Drogenik in Mrmolja ter dva srbska kmečka poslanca. Tabor je z velikim navdušenjem sprejel udanostno brzojavko kralju Aleksandru ter večje število resolucij, med drugimi zaupnico strankinemu vodstvu in poslancem. Ob zaključku je godba zasvirala «Lepo našo domovino», katere je občinstvo pelo odkritih glav.

* Porodni dopust se bo v zakonu o zaščiti delavstva zvišal delavkam od 6 tednov na 2 meseca.

* Za župana v Ljubljani je bil izvoljen socialni demokrat dr. Perič, za podžupana pa narodni socijalec Ambrožič. Kot pri zadnjih volitvah, tako so tudi sedaj klerikalci, narodni socijaleci in socialni demokrati nastopali skupaj, samo da bi demokrati ne dobili župana. Čas bo pokazal, kaj bodo dobrega naredili za Ljubljano. Prepričani smo, da bo Ljubljana do prihodnjih volitev spoznala, da ni njena rešitev v klerikalizmu, narodnem socializmu in ne v socialni demokraciji.

* Aretacija bivšega našega komunističnega poslanca na Dunaju. Dne 4. oktobra sta bila na Dunaju aretirana jugoslovanska državljana Ilija Mikič in bivši komunistični poslanec dr. Sima Marković, ki sta se udeležila boljševiškega kongresa v Moskvi. Da Dunaju sta vodila «jugoslovanski komunistični propagandni oddelek», v katerem je tudi bivši poslanec, vodja ljubljanskih komunistov dr. Milan Lemež. V posesti Mikiča so našli med drugim tudi znatne denarne vsote v skupni vrednosti 100 milijonov kron. Tudi pri Markoviću je našla policija raznega tujega denarja v znesku nad en milijon kron. Domneva se, da sta dobila ta denar od ruskih boljševikov.

* Tisti dr. Pegan, katerega naši čitatelji še prav dobro poznajo iz časa njegovega paševanja na deželni vladi, kot zagrizenega avstrijaka, denuncijanta in šušterčianca, se sedaj pere v «Slovencu» in «Novem Casu» in hoče odvrću krivdo o Brenčetu smrti od sebe. Svetujemo Peganu kot obema klerikalnima časopisoma, ki sta tako nesramna, da da sta prostor tako podli duši, ki je tiral naše kmete v smrt, naj gredo gospodje med priprosto ljudstvo in slišali bodo, kaj bi naredili fašisti s takim lumpom: Zvezali bi ga in živega zagrebli v ono jamo, kjer je bil po nedolžnem usmrčen Brence pokopan. Pa pri nas se ravna vse preveč z rokavicami.

* Število prebivalstva Jugoslavije znaša glasom zadnjega ljudskega štetja 11.590.792 (5.676.547 moških in 5.914.245 žensk). Pri tem še niso všteti podatki iz krajev, ki so bili za časa ljudskega štetja še zasedeni (v Dalmaciji, Banatu ter v delu Crne gore). Na Srbijo odpade 4.157.140, na Črno goro 172.960, na Bosno in Hercegovino 1.876.543, na Dalmacijo 301.347, na Hrvatsko in Slavonijo 2.591.860, na Medjimurje 96.935, na otok Krk 20.919, na Slovenijo 1.066.464, na Banat 486.819, na Bačko 835.795 prebivalcev.

* Umrla je v Spodnji Hudinji pri Celju gospa Tereza Rūpschl, mati gospe Ane Majdičeve, soproge g. Petra Majdiča, v 80. letu starosti.

* Umrl je v Pragi František Vydra, tvorničar tudi pri nas v Sloveniji znane takozvane Vydrove žitne kave.

* Nezvesti klerikalni poslanci. Iz Beograda poročajo, da bodo 3 klerikalni poslanci izstopili iz klerikalnega poslanskega kluba in pristopili h radikalcem. Se krha v klerikalni stranki, se krha!

* **Ljubljanska bolnica še razširi.** Ministrski svet je sklenil, da se kupi posestvo Kranjske hranilnice v Ljubljani (Stara pot). S tem je omogočena ustanovitev oddelka za ženske bolezni in moderne porodnišnice v Ljubljani.

* **V Sibiriji je še mnogo naših ljudi.** Iz Sibirije se je vrnila te dni švedska delegacija, ki sedaj objavlja, da se nahaja v Sibiriji še približno 20.000 vojnih ujetnikov, od katerih pa se polovica sploh ne misli več vrniti, marveč se hoče stalno naseliti v Sibiriji. Ujetniki so večinoma Poljaki, Ukrajinci in Madžari. Tudi Jugoslovani so še precej v Sibiriji.

* **Štrajk v Trstu končan.** V Trstu, kjer je bila nekaj časa skoro splošna stavka, se je delo zopet vzpostavilo.

* **Vlakovodja se smrtno ponesrečil.** Na postaji Grosuplje na Dolenjskem se je v nedeljo zvečer pripetila nezgoda, ki je zahtevala človeško žrtev. S tovornega vlaka, ki se je premikal na postaji, je skočil vlakovodja Rupert Radičnik, da ponese neke listine v postajno pisarno. V istem trenutku pa je privozil v postajo novomeški osebni vlak, ki je Radičnika podrl na tla ter ga strašno razmesaril. Bil je na mestu mrtve. Ponesrečeni vlakovodja, ki je stanoval v Šiški pri Ljubljani, zapušča vdovo in šest nepreskrbljenih otrok. Poroča se, da se je žena ponesrečenca vozila v novomeškem vlaku proti Ljubljani, ne da bi vedela, kaka strašna nesreča je zadela njenega moža.

* **Občinsko sodišče zoper navijalce** cen v Mariboru je minulo sredo obsodilo nekaj mesarjev in drugih trgovcev zaradi nezaslišanega navijanja cen na zaporne kazni in denarne globe. Med občinstvom se te razsodbe odobravajo.

* **Otrok povzročil požar.** V Stranški vasi pri Dobravi je te dni izbruhnil požar. Sedemletni Krmec iz Podutika si je bil zakuril v drvarnici Franciške Marinko, ker ga je baje zeblo. Ogenj se je hitro razširil ter uničil ne le drvarnico, marveč tudi hišo in gospodarsko poslopje Franca Velkavriha. Škoda se ceni na približno 640.000 kron. Le z velikim naporom se je gasilnemu društvu z Dobrave posrečilo, da je omejilo požar na omenjene objekte.

* **Poskus roparskega umora.** Pred nekaj dnevi popoldne je prišel k natakarskemu vajencu Jožetu Koncu v kavarni Prešeren v Celju njegov tovariš, zlatarski pomočnik Franc Kager. Povabil ga je za popoldne na grad, kjer da je baje neka gostija in da lahko tam s postrežbo zasluži 200 kron. Konec je res šel z njim. Na gradu pa ni bilo nikakih gostov. Kager je dejal, da so gotovo šli v prvo vilo v Liscu. Šla sta tja. Med potjo pa je v mestnem gozdu nad parkom v bližini prve vile Kager za kaka dva koraka zaostal in ustrelil s samokresom proti Koncu, pa ga ni zadel. Ta je začel bežati, v tem pa sta padla še dva strela in eden ga je zadel v nogo. Konec je še nekaj časa bežal, nato pa padel in se zvalil po bregu v dolino. Kager ga je dohitel in ga prišel daviti. Z zadnjimi silami se mu je Konec izvil, vstal in šel do ceste. Kager pa za njim in ga je prišel s samokresom tolči po glavi. Na Konečovo vpitje je prišla iz vile neka ženska. Te se je Kager ustrašil in začel Konca prositi, naj ga ne izda ter mu obljubil 10.000 K. Šla sta nato oba v vilo, kjer si je Konec rano na glavi iz-

mil in obvezal. V tem je prišel tudi stražnik in odpeljal oba na policijo. Kager je pri zaslišanju najprej tajil, končno pa priznal. Izgovarja se, da je bil v veliki denarni zadregi, da je hotel Konca samo postrašiti s samokresom in mu vzeti vsaj 150 K. Oddan je bil v zapore okrožnega sodišča.

* **Aretacije kurirja črnogorske vlade.** Sarajevska policija je aretirala Miladina Kosovića, bivšega vojaka, ki je pred letom dni pobegnil v inozemstvo. V Rimu je vstopil v službo izdajniške črnogorske vlade ter je bil povišan za podporočnika in poslan v oficirsko šolo. Pozneje ga je črnogorska vlada pridržala na službovanje pri svojih četah v Gaeti. Znal si je pridobiti zaupanje ministra Plamenca, ki ga je kot zaupno osebo pošiljal najprej na Madžarsko k polkovniku Duiću, predsedniku hrvatskega revolucionarnega komiteja. Duić je »delal« skupno s Frankom in Sachsom, ki sta znana izdajalca. Iz Madžarske se je Kosović vrnil v Italijo, odkoder je bil pridržan črnogorskemu konzulu v Bari. Tam je zmešal glavo neki lepi Italijanki, s katero se je poročil, zamolčal pa je, da ima v domovini zakonsko ženo in otroke. Po poroki je šel na potovanje in prišel v Sarajevo. Zaradi svojega razkošnega življenja je obrnil nase pozornost policije, ki ga je prišla. Policija je lepi Italijanki povedala, da je njen mož že oženjen in da ima otroke. Ženska se je spričo te objave onesvestila. Kosović bo obtožen kot ubežnik, potem zaradi zločina veleizdaje in zaradi zločina dvoženstva ter tudi zaradi goljufije in ponesrečenja.

* **Surovi pretepači.** Janez Podržaj, posestnikov sin iz Perovega pri Grosupljem, je čakal na tovariše, da bi po vasi zapeli. Mimo sta prišla dva delavca iz Šinkovčeve tovarne in neki »Matevž« udari brez vsakega povoda Podržaja za uho. Podržaj jo je ubral v tek, napadalca pa za njim. Doma na dvorišču sta ga podrla na tla in Matevž ga je začel obdelavati z nožem. Vsled kričanja sta pritekla oče in mati sinu na pomoč. Mati je najprej enega napadalca potegnila raz sina, drugi pa se je pognal v očeta in ga z nožem sunil v levo roko. Napadalca sta bila aretirana, ranjenca pa so prepeljali v bolnico.

* **Obrtno šolanje vojnih invalidov v Sloveniji.** Pokrajinska uprava za Slovenijo, oddelek za socialno skrbstvo (invalidski odsek), sprejema vojne invalide, ki se žele izučiti v kaki obrti in so brez vsakih sredstev, v svojo oskrbo bodisi v Invalidskih domih v Celju ali Ljubljani, bodisi izven teh. V prvi vrsti se bodo vpisovali vsled skromnih sredstev, s katerimi razpolaga omenjeni odsek, le težji invalidi z 50- in več odstotni invalidnosti. V to svrhu posluje pri invalidskem odseku Posvetovalna komisija za izbiro poklica invalidom, ki sestoji iz zastopnikov invalidskega odseka, državne protezne delavnice, državne posredovalnice za delo, obrtnikov, strokovnega delavstva in invalidske organizacije. V tej komisiji sta kot člana tudi dva zdravnikastrokovnjaka. — Vsi invalidi, ki so že bili pri ponovnem nadpregledu ter so sami kakor tudi njih roditelji siromašni in bi se želeli izučiti v kaki obrti, naj pošljejo tozadevne prošnje z invalidskim uverenjem in potrdilom uboštva zgoraj omenjenemu odseku.

* **Veliki narodni koledar »Jugoslavija«** izda v kratkem Savez do-

brovoljcev Hrvatske, Slavonije in Istre v Zagrebu. Pisan bo poljudno in v lahko umljivem hrvatskem jeziku, da ga bo lahko razumel tudi preprosti Slovenec. Vsebina bo zelo zanimiva. Ko knjiga izide, bomo poročali.

Po svetu

s. **Obupne razmere v Rusiji.** Po poročilu boljševiškega urada za ljudsko zdravje znaša število gladujočih otrok v Rusiji 4.701.000. Posebno so prizadeti otroci saratovske gubernije. V tej guberniji je bolnih 822 tisoč 679 otrok v starosti od enega do šestnajstih let. Bolnišnice in otroški domovi niso v stanu sprejeti toliko otrok. V gubernijah, kjer divja lakota se širi kužne bolezni z neverjetno naglico. Največ zbolijo ljudi na legarju, koleri in griži.

Razno

× **Poljub in zaušnica.** V neki francoski pokrajini je bila navada, da je po poroki ženin oklofutal nevesto z besedami: »Takšen sem, kadar sem hud.« Takoj nato pa jo je poljubil z besedami: »Takšen sem, kadar sem dober.« Zgodilo se je pa, da je Francoz v tej pokrajini vzel za ženo Nemko, ki ji ta običaj ni bil znan. Ko je ženin nevesto oklofutal in poljubil, ga je nevesta udarila na nos tako, da se mu je vlila kri kar curkoma in dejala: »Takšna sem, kadar sem dobra.« Potem pa mu je izpulila še polovico las z besedami: »Takšna sem, kadar sem huda.« Od takrat je baje izginil ta ženitovanjski običaj iz vse pokrajine.

× **Odkriti grobovi v Franciji.** V Martres de Veyre v francoski provinci Auvergne so odkrili pred kratkem več grobov, ki so bili izredno dobro ohranjeni. Grobovi ležijo v bližini, kjer se je nahajalo staro mesto Gergovia. Telo neke ženske v kameniti krsti je izgledalo, ko so krsto odprli, kot bi šele ravnokar umrlo. Na zraku pa je telo takoj razpadlo v prah. V grobovih so našli mnogo ženskih okraskov, toaletnih predmetov, vaz, usnatih sandal in predmetov iz volne ter platna. Najdene stvari so bile oddane v muzej.

× **Okradeni kralj.** Niti kralji niso varni pred tatovi. Pa zakaj se tudi ne bi tat odločil, da okrade kralja, ker je pri velikem riziku vsaj gotov, da dobi dober plen. Čudno je samo to, zakaj se je vrgel ravno na žlice in posode za jajca. Angleški kraljevski dvojici je namreč zmanjkalo pet posod za jajca in pet žlic. Preiskave so bile brez vsakega uspeha. O tatu ni ne duha ne sluha. Ubogi kralj, kako bo neki nadomestil to veliko izgubo?

× **Število porodov v Parizu.** Število porodov v Parizu, ki je bilo že lansko leto mnogo večje v primeri z l. 1913, je v prvi polovici tega leta zopet silno naraslo. Dočim je znašalo v prvi polovici leta 1913 število novorojenih otrok 24.300, a v prvi polovici l. 1920. 27.906, je naraslo v prvi polovici tega leta že na 31.885.

× **Narodna himna brez besed.** Španska narodna himna se more samo igrati na glasbene instrumente in ne

peti, ker nima besedila. To pa Špancem ni po volji, ker bi jo o slavnostnih prilikah tudi radi zapeli. Zato je kralj Alfonz naročil pesniku Marquinu, da sestavi besedilo k melodiji. Španci sedaj z veliko radovednostjo pričakujejo, kakšno bo to besedilo.

× **Koliko stane obed na Dunaju.** V dunajskem hotelu Sacher, kjer se je moglo zelo dobro obedovati pred vojno za 6 do 7 K, stane danes obed navadna mesna juha 40 K, govedina z omako 156 K, goveja pečenka 250 kron, sočivje 80 K, polovica piščanca 600 K, polovica kopuna 900 do 1000 kron, mala porcija ribe 330 K, steklenica renskega vina 1800 K, bordeaux 3000 K, francoski šampanjec 6000 K. Koliko bi znašal račun, če bi obedovala pri Sacherju kakšna večja obitelj z dobrim tekom in s primerno žejjo!

Preureditev bivšega dunajskega dvorca. Ker Avstrija radi ogromnih stroškov ne more vzdrževati bivšega dunajskega dvorca, se bo ta ogromna stavba v kratkem času preuredila tudi za praktične namene. Najprej se namestijo one prostore, ki imajo zgodovinsko važnost, preuredijo za muzej. Ta muzej bo imel 45 velikih soban, v katerih se bodo nahajale vse znamenitosti in dragocenosti bivšega dvorca. V ostalih prostorih, ki so služili nekoč za reprezentacijo, bodo formirane dvorane za razne prireditve in ples. Takih dvoran bo trojica in prostora bo v njih za par tisoč ljudi.

Ženski kotiček

Prav tečna domača jed so sirovi štruklji z orehi. Sir se zdrobi in se nameša s stolčenimi orehi. Pridene se še nekaj jajc, smetane in sladkorja ter s to zmesjo namaže na tenko razvaljano testo. Ko so štruklji pečeni, se razrežejo na koščke in polijejo z mlekom. Ta jed zlasti otrokom posebno diši.

Kako ravnati z jabolki, da se ohranijo vso zimo sveža. Najprej se oboro, — ne otresejo, kajti pri otresanju se sadje preveč obtolče — potem se naj najlepša in najbolj zrela jabolka razlože na zračen prostor. Čez nekaj dni naj se potem vložijo v zaboj in sicer v plasti suhega mahu. Jabolka, ki pridejo na vrh, se pokrijejo z 10 cm debelo plastjo, zaboj se dobro zabije in zakoplje na suhem prostoru tako globoko v zemljo, da ga krije ena ped prsti. Zelo zanesljivo je tudi, če se jabolka vložijo namesto med mah, v jako droben, popolnoma suh pesek. V tem slučaju zaboja ni treba zakopati v zemljo, ampak se lahko shrani na primer na podstrešju. Sadržje ostane na ta način popolnoma sveže in obdrži tudi fin aroma in okus.

TAM PREKO JE BEDA, TAM PREKO TREBA POMOCI! — ALI STE ŽE ČLAN »JUGOSLOVENSKE MATICE«?

Varčna gospodinja
rabi edinele

GAZELA NILO

ki je najboljša
in najcenejša!

Delniška glavnica
K 30.000.000

Jadranska banka :: Podružnica Ljubljana

Rezerva: okrog
K 10.000.000

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Sprejema: Vloge na knjižice. — Vloge na tekoči in širo-račun proti najugodnejšemu obrestovanju. — Rentni davek plača banka in svojega

Kupuje in prodaja: Devize, valute, vrednostne papirje itd.

Eskontira: Menice, devize, vrednostne papirje itd. **Izdaja:** Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Daje predjume: na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih. Daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema: Borzna naročila in jih izvršuje najkvalitetneje.

Brzjavni naslov: Jadranska.

Telefon št. 257.